

بررسی تأثیر اضطراب بیماری کرونا بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه دهم مقطع متوسطه دوم شهرستان ایذه در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱

اعظم مرادیان^۱، جهانبخش اورک^۲

^۱ کارشناسی ارشد علوم تربیتی گرایش تحقیقات آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایذه، خوزستان، ایران

^۲ استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایذه، خوزستان، ایران

چکیده

هدف اصلی این پژوهش تعیین تأثیر اضطراب بیماری کرونا بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه دهم مقطع متوسطه دوم شهرستان ایذه در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ بود. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان دختر پایه دهم مقطع متوسطه دوم شهرستان ایذه در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ که تعداد کل آنها ۳۳۶۷ نفر می‌باشند، بود و نمونه‌ی مورد پژوهش شامل ۹۰ نفر از دانش‌آموزان دختر پایه دهم مقطع متوسطه دوم شهرستان ایذه بودند که به سه گروه ۳۰ نفر (اضطراب بیماری کرونا زیاد، اضطراب بیماری کرونا متوسط و اضطراب بیماری کرونا کم) تقسیم و به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شده‌اند. در این پژوهش از پرسشنامه‌های اضطراب کرونا ویروس (CDAS) (۲۰۰۷) و فرسودگی تحصیلی برسو استفاده شد. روش تحقیق میدانی از نوع علی-مقایسه‌ای بود و تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم افزار SPSS ویرایش ۲۳ صورت گرفت، در این پژوهش از روش آماری تحلیل واریانس (مانوا و آنوا) استفاده شد. نتایج حاصل از تحلیل آنوا نشان داد تفاوت بین فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان بر اساس میزان اضطراب بیماری کرونا زیاد، متوسط و کم ($F=۳/۶۶$ و $P=۰/۰۲۸$) معنادار بود.

واژه‌های کلیدی: اضطراب بیماری کرونا، فرسودگی تحصیلی، اضطراب، کرونا.

مقدمه

با افزایش جمعیت و پیشرفت تکنولوژی، نیازهای بشر نیز دچار تحول شده و همزمان مشغله‌های ذهنی و تعارضات موجود نیز بیشتر گردیده است. اگر در گذشته بیماری‌ها بیشتر مربوط به بعد جسمانی افراد بودند، امروزه شاهد شیوع بالای اختلالات روانی هستیم که روز به روز سلامتی افراد را بیشتر تهدید می‌کنند. بخش عمده‌ای از مشغله‌های ذهنی افراد مربوط به موضوعات شغلی و تحصیلی است (رودکوجوبین و همکاران^۱، ۲۰۲۰). تمامی افراد بخصوص دانش‌آموزان سختی‌های مربوط به خود را دارند و با عوامل خطر زیادی موسوم به عوامل زیان‌آور تحصیلی مواجه هستند. دسته‌ای از این عوامل زیان‌آور مربوط به بعد روانی بوده و این بخش از سلامتی افراد را در معرض آسیب قرار می‌دهد مسائل و مشکلات مختلفی نظیر مشکلات روحی روانی، استرس درسی، فرسودگی تحصیلی و بی‌انگیزگی تحصیلی می‌باشند. با وجود عوامل زیان‌آور تحصیلی که در حالت عادی می‌تواند دانش‌آموزان را تحت تأثیر قرار دهد، پیدایش ناگهانی یک بیماری ویروسی موسوم به کرونا ویروس جدید (کووید-۱۹) و گسترش سریع آن ممکن است بر میزان اضطراب این افراد بیفزاید (دوشمنگیر و همکاران، ۲۰۲۰). کرونا نام عمومی گروه بزرگی از ویروسها است که موجب پیدایش عفونت‌های تنفسی با علائمی از قبیل سرماخوردگی تا بیماریهای شدیدتر مانند مرس و سارس شده و اخیراً گونه‌ای جدید از این ویروس تحت عنوان کووید-۱۹ به صورت پاندمیک (همه‌گیری در سطح جهانی) درآمده است (دوشمنگیر و همکاران^۲، ۲۰۲۰). در ایام کرونا، دور بودن از محیط آموزشگاه و عدم ارتباط با دوستان و معلمان و همچنین افت تحصیلی بخصوص برای دروس تخصصی و عملی از معضلاتی است که عدم حضور دانش‌آموزان در مدارس به دنبال داشته است.

نگرانی از شیوع بیماری کرونا همچنان در جهان و در کشور ما جدی است همچنین تعطیلات کرونایی چالش‌های بسیاری در مسیر تعلیم و تربیت سایه انداخته است و از جمله مسایل و تهدید نظام آموزشی ترک تحصیل و افت تحصیلی، استرس تحصیلی، فرسودگی و بی‌انگیزگی تحصیلی دانش‌آموزان خواهد بود، همه‌گیری کووید-۱۹ زندگی روزمره را تغییر داده و چالش‌های بهداشتی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و آموزشی را بر جامعه انسانی تحمیل کرده است. حصر خانگی و تعطیلی موقت مدارس بر سیستم‌های آموزشی در سراسر جهان تأثیر گذاشته است (ریمرز و شرالیچر^۳، ۲۰۲۰). از جمله اقداماتی که دولت‌های ملی در سراسر جهان برای مهار شیوع ویروس کرونا اتخاذ کردند، بیشتر حبس خانگی است که یکی از شدیدترین موارد اقدامات محدود کننده می‌باشد و منجر به تعلیق فعالیت‌های آموزش حضوری و تعطیلی موقت مدارس شده است (زاکولتی و همکاران^۴، ۲۰۲۰). به نظر می‌رسد اقدامات اکثر کشورها نظیر حبس خانگی، باعث بی‌انگیزگی و حتی افت تحصیلی در بیشتر دانش‌آموزان شده است (پاسیون و همکاران^۵، ۲۰۲۰). گرچه وزارت آموزش و پرورش با بهره‌گیری از فضای مجازی، رسانه ملی با مشارکت برخی از معلمان خلاق و دلسوز برای جبران تعطیلی مدارس و دور ماندن دانش‌آموزان از تحصیل، فعالیت‌های آموزشی را برنامه‌ریزی و اجرایی کرد، ولی بررسی‌ها نشان می‌دهد که هیچ یک از این فعالیت‌های آموزشی نتوانست جای کلاس درس حضوری را برای دانش‌آموزان پر کند و اکثر دانش‌آموزان صرف‌نظر از تقسیم‌بندی مدرسه‌ای شاگرد زرنگ و تنبل با افت تحصیلی، استرس و فرسودگی تحصیلی مواجه شدند متأسفانه وجود ساختارهای جدید از بابت فضای موجود کرونا نظیر آموزش مجازی، آزمون مجازی، حضور غیاب مجازی، پرسش مجازی از یکسو، حذف فیزیکی معلم، مدرسه، جو کلاس،

1. Rudkjoebing

2. Doshmangir & et.al.,

3. Reimers and Schleicher

4. Zaccoletti & et.al.,

5. Pasion & et.al.,

همکلاسی‌ها از سوی دیگر باعث شده است فضای تحصیل به صورت مجازی به یک رفع تکلیف در جامعه آموزشی تبدیل شده است. از سوی دیگر با توجه به حضور دایمی دانش‌آموزان در منزل و افزایش آنتروپی ارتباطی با والدین مازاد بر عوامل کاهش جدیت تحصیلی بستر برای تنش‌ها، درگیری‌ها، منازعات و ... آماده باشد که ماحصل آن اتفاقاتی نظیر استرس شدید، اضطراب مداوم و حتی در مواردی توام با اثرات بالینی می‌باشد خواهد بود.

با توجه به اثرات زینباری که از بابت کرونا و ویروس حوزه تحصیلی و حوزه خانوادگی را درگیر کرده است و ادامه روند باعث تزلزل جایگاه خانواده، جایگاه معلم و ... می‌شود می‌بایست با ایجاد روندهایی در مقابل این اثرات زینبار ایستاد. به این منظور پژوهشگر جهت ارائه راهکارهای علمی اقدام به بررسی تأثیر اضطراب بیماری کرونا بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان نموده است.

تعاریف

اضطراب بیماری کرونا^۶:

اضطراب کرونا به معنای اضطراب ناشی از مبتلا شدن به ویروس کرونا است که غالباً دلیل آن ناشناخته بودن و ایجاد ابهام شناختی می‌باشد (علی‌پور و همکاران، ۱۳۹۹).

فرسودگی تحصیلی:

ژانگ و همکاران (۲۰۰۷) فرسودگی تحصیلی را به عنوان احساس خستگی ناشی از تقاضاهای مطالعه، بدبینی و نگرش منفی نسبت به تکالیف مدرسه و احساس بی‌کفایتی به عنوان یک دانش‌آموز دانسته‌اند. دانش‌آموزانی که از فرسودگی تحصیلی رنج می‌برند، معمولاً نشانه‌هایی مانند ناتوانی در حفظ توجه در کلاس درس، عدم شرکت در فعالیت‌های کلاسی، فقدان احساس معنادار در کارهای کلاسی و احساس ناتوانی در یادگیری مواد آموزشی را نشان می‌دهند (جاکوبس و داد^۷، ۲۰۰۳).

پیشینه‌ی تحقیق

لطفی سعیدآباد و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی به بررسی «نقش اضطراب کرونا بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی شهرستان اردبیل» پرداختند. نتایج آن نشان داد که اضطراب کرونا با فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان رابطه منفی دارد و افزایش اضطراب کرونا باعث افزایش فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود.

رحمانی و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی به بررسی «اضطراب ناشی از کرونا و ارتباط آن با فرسودگی شغلی در کارکنان بیمارستان‌های جنوب شرق ایران» پرداختند. نتایج آن نشان داد که ارتباط معناداری بین اضطراب ناشی از کرونا و فرسودگی شغلی وجود دارد.

یانگ، چن و چن^۸ (۲۰۲۱)، در پژوهشی به بررسی «اضطراب و سلامت دانش‌آموزان در همه‌گیری کرونا و نقش آن بر فرسودگی تحصیلی، جدایی از مدرسه و ترس از سرایت بیماری کرونا» پرداختند. نتایج آن نشان داد که همه‌گیری پاندومی کرونا بر فرسودگی تحصیلی، جدایی از مدرسه و ترس از سرایت بیماری کرونا تأثیر معناداری می‌گذارد.

^۶. Corona Anxiety

^۷. Jacobs & Dodd

^۸. Yang, Chen & Chen

ژوین و همکاران^۹ (۲۰۲۱)، در پژوهشی به بررسی «اثرات اضطراب کرونا و استفاده نامناسب از تلفن همراه بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان» پرداختند. نتایج آن نشان داد که اضطراب کرونا و استفاده نامناسب از تلفن همراه بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد و باعث افزایش نمره فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود.

کاستلو^{۱۰} (۲۰۲۱)، در پژوهشی به بررسی «رابطه بین اضطراب کرونا در دوران پاندمی کرونا با فرسودگی تحصیلی دانشجویان دانشگاه در اسپانیا» پرداخت. نتایج آن نشان داد که اضطراب کرونا با سطوح بالایی از اضطراب و فرسودگی تحصیلی در دانش‌آموزانی همراه است.

روش تحقیق

پژوهش از حیث هدف کاربردی است و از نظر گردآوری داده‌ها میدانی از نوع علی-مقایسه‌ای است؛ زیرا در آنها دستکاری انجام نمی‌شود و گذاری بالسویه آزمودنی‌ها به گروه‌ها به گونه تصادفی صورت نمی‌گیرد و در آنها پژوهشگر ناگزیر است از گروه‌های دست نخورده موجود استفاده کند. بنابراین در طرح‌های پس‌رویدادی معمولاً بجای گروه‌بندی آزمایشی و در برابر آن گروه مقایسه یا گواه وجود دارد. در این پژوهش ابتدا دانش‌آموزان بر اساس نمرات پرسشنامه اضطراب بیماری کرونا به سه گروه اضطراب بیماری کرونا زیاد، اضطراب بیماری کرونا متوسط و اضطراب بیماری کرونا کم تقسیم و سپس از لحاظ متغیرهای فرسودگی، استرس و بی‌انگیزگی تحصیلی با هم مقایسه می‌شوند. جامعه آماری به مجموعه افراد یا عناصر (بستگی به موضوع تحقیق دارد) که دارای ویژگی یا ویژگی‌های مشترکی هستند و تحقیق در مورد آنها انجام می‌شود گفته می‌شود (خاکی، ۱۳۹۹). تعداد اعضای جامعه را حجم یا اندازه جامعه می‌نامند. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان دختر پایه دهم مقطع متوسطه دوم شهرستان ایزده در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ می‌باشند که تعداد کل آن‌ها ۳۳۶۷ نفر است. اندازه نمونه مورد نیاز در پژوهش‌های همبستگی حداقل ۳۰ آزمودنی است، در پژوهش‌های آزمایشی و علی-مقایسه‌ای حجم هر گروه حداقل باید ۱۵ نفر باشد (دلاور، ۱۴۰۰). بنابراین نمونه مورد پژوهش در این تحقیق شامل ۹۰ نفر از دانش‌آموزان دختر پایه دهم مقطع متوسطه دوم شهرستان ایزده است که بر اساس میزان اضطراب کرونا به سه گروه ۳۰ نفره تقسیم شدند (۳۰ نفر دارای اضطراب کرونای زیاد، ۳۰ نفر دارای اضطراب کرونای متوسط و ۳۰ نفر دارای اضطراب کرونای کم) و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند.

ابزار پژوهش

در این پژوهش علاوه بر استفاده از منابع کتابخانه‌ای به منظور تدوین مبانی نظری پژوهش جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها بصورت میدانی و با استفاده از ابزار پرسشنامه صورت می‌گیرد. جهت گردآوری اطلاعات از پرسشنامه زیر استفاده خواهد شد:

الف) مقیاس اضطراب کرونا ویروس (CDAS¹¹) توسط علی‌پور و همکاران (۱۳۹۸)

این ابزار جهت سنجش اضطراب ناشی از شیوع ویروس کرونا در کشور ایران توسط علی‌پور و همکاران (۱۳۹۸) تهیه و اعتباریابی شده است. نسخه نهایی این ابزار دارای ۱۸ گویه و ۲ مؤلفه (عامل) است. گویه‌های ۱ تا ۹ علائم روانی و گویه‌های

⁹. Zejun & et.al.,

¹⁰. Castillo

¹¹. Corona Disease Anxiety Scale

۱۰ تا ۱۸ علائم جسمانی را می‌سنجد. این ابزار در طیف ۴ درجه‌ای لیکرت (هرگز=۰، گاهی اوقات=۱، بیشتر اوقات=۲ و همیشه=۳) نمره‌گذاری می‌شود؛ بنابراین بیشترین و کمترین نمره‌ای که افراد پاسخ‌دهنده در این پرسشنامه کسب می‌کنند بین ۰ تا ۵۴ است. نمرات بالا در این پرسشنامه نشان‌دهنده سطح بالاتری از اضطراب در افراد است. پایایی این ابزار با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای عامل اول ($\alpha=0/879$)، عامل دوم ($\alpha=0/861$) و برای کل پرسشنامه ($\alpha=0/919$) به دست آمد. همچنین مقدار $\lambda-2$ گاتمن^{۱۲} برای عامل اول ($\lambda-2=0/882$)، عامل دوم ($\lambda-2=0/864$) و برای کل پرسشنامه ($\lambda-2=0/922$) به دست آمد. جهت بررسی روایی وابسته همبستگی به ملاک این پرسشنامه از همبسته کردن این ابزار با پرسشنامه GHQ-28 استفاده شد که نتایج نشان داد پرسشنامه اضطراب کرونا با نمره کل پرسشنامه GHQ-28 و مؤلفه اضطراب، نشانه‌های جسمانی، اختلال در کارکرد اجتماعی و افسردگی به ترتیب برابر با $0/483$ ، $0/507$ ، $0/418$ ، $0/333$ و $0/269$ است و کلیه این ضرایب در سطح $0/01$ معنادار بود.

ب) پرسشنامه فرسودگی تحصیلی برسو و سالانوا (۲۰۰۷)

این پرسشنامه را برسو و سالانوا (۲۰۰۷) ساخته‌اند. این پرسشنامه سه حیطه فرسودگی تحصیلی یعنی خستگی تحصیلی، بی‌علاقگی تحصیلی، و ناکارآمدی تحصیلی را می‌سنجد. پرسشنامه مذکور ۱۵ ماده دارد که با روش درجه‌بندی لیکرت ۵ درجه‌ای کاملاً مخالف تا کاملاً موافق توسط آزمودنی‌ها درجه‌بندی شده است. خستگی تحصیلی ۵ ماده (مطالب درسی خسته‌کننده هستند)، بی‌علاقگی تحصیلی ۴ ماده (احساس می‌کنم نمی‌توانم از عهده مشکلات درسی بر بیایم) دارد. سؤال‌های ۱۰، ۷، ۴، ۱، ۱۳، مربوط به خرده‌مقیاس خستگی هیجانی، سؤال‌های ۲، ۵، ۱۱، ۱۴ مربوط به خرده‌مقیاس بدبینی (بی‌علاقگی) و سؤال‌های ۳، ۶، ۸، ۹، ۱۲، ۱۵ مربوط به خرده‌مقیاس ناکارآمدی و درسی هستند که البته ما از مقیاس کارآمدی درسی (یعنی جملات مثبت) برای خرده‌مقیاس اخیر استفاده کردیم، سؤال‌های این خرده‌مقیاس به صورت وارونه نمره‌گذاری شدند (برسو و سالانوا، ۲۰۰۷).

روایی و پایایی:

پایایی پرسشنامه را سازندگان آن به ترتیب $0/70$ ، $0/82$ و $0/75$ برای سه حیطه فرسودگی تحصیلی محاسبه کرده‌اند. اعتبار پرسشنامه را محققان با روش تحلیل عامل تأییدی محاسبه شده که شاخص‌های برازندگی تطبیق، شاخص برازندگی افزایشی و شاخص جذر میانگین مجذورات خطای تقریب مطلوب گزارش کرده‌اند. نعامی (۱۳۸۸) پایایی این پرسشنامه را برای خستگی تحصیلی $0/79$ ، برای بی‌علاقگی تحصیلی $0/82$ و برای ناکارآمدی تحصیلی $0/75$ محاسبه کرده است. وی ضرایب اعتبار این پرسشنامه را از طریق همبسته کردن آن با پرسشنامه فشارزاهای تحصیلی به دست آورده که به ترتیب برابر $0/38$ ، $0/42$ ، $0/45$ محاسبه شده که در سطح $p < 0/001$ معنی‌دار است.

روش اجرا

روند اجرای پژوهش به این صورت بود که پس از تأیید پروپوزال توسط استاد راهنما و گروه جهت اجرای پژوهش از معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد معرفی‌نامه دریافت شد و جهت اخذ مجوز پژوهش به اداره کل آموزش و پرورش استان خوزستان مراجعه

¹². Guttman

کرده و پرسشنامه‌ها و آزمون‌های مورد نظر مورد تأیید قرار گرفتند. سپس به آموزش و پرورش ایزه مراجعه کرده و پس از تأیید پرسشنامه‌ها، از بین مدارس متوسطه، سه مدرسه به روش تصادفی خوشه‌ای به عنوان نمونه را معرفی کردند. با مراجعه به مدیر مدارس ذکر شده و بررسی پرسشنامه‌ها توسط مدیر و مربیان، ۳۰ نفر از دانش‌آموزان هر مدرسه جهت انجام پژوهش معرفی شدند و بر اساس نتایج پرسشنامه‌های اضطراب کرونا به سه گروه دارای اضطراب پایین، متوسط و بالا تقسیم شدند و نمره متغیرهای وابسته با هم مقایسه شدند و به کمک نرم افزار SPSS مورد تحلیل قرار گرفت.

روش تحلیل آماری داده‌های پژوهش

روش‌های آماری در تجزیه و تحلیل ابزارهایی هستند که به کمک آنها می‌توان اطلاعات به دست آمده از متغیرها را مورد تجزیه و تحلیل قرار داد. پس از جمع‌آوری پرسشنامه، داده‌ها کدگذاری و وارد نرم افزار SPSS می‌شود و موارد تجزیه و تحلیل می‌شوند. در این پژوهش به منظور تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی از جمله: میانگین، انحراف معیار، حداقل، حداکثر و جدول فراوانی استفاده شده است و جهت آزمون فرضیه‌ها از روش‌های آمار استنباطی جهت مقایسه گروه‌ها از تحلیل واریانس یکراهه و آزمون پیگیری توکی استفاده خواهد شد. همچنین برای سنجش تعیین پایایی پرسشنامه‌ها از روش آلفای کرونباخ و تنصیف استفاده خواهد گردد.

آزمون فرضیه

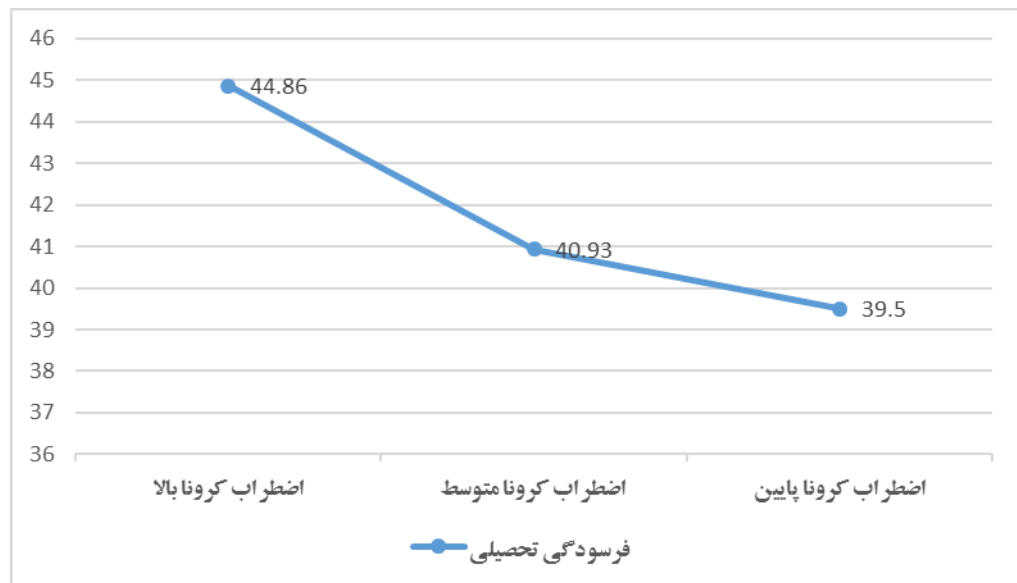
فرضیه: میزان اضطراب بیماری کرونا بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه دهم مقطع متوسطه دوم شهرستان ایزه در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ تأثیر دارد.

جدول (۱): تفاوت بین متغیر فرسودگی تحصیلی بر اساس میزان اضطراب بیماری کرونا به روش ANOVA

متغیرها	منبع متغیر	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار f	سطح معناداری
فرسودگی تحصیلی	بین گروهی	۴۶۳/۲۶	۲	۲۳۱/۶۳	۳/۶۶	۰/۰۳۰
	درون گروهی	۵۵۰۲/۸۳	۸۷	۱۱۷/۲۷		
	کل	۵۹۶۶/۱۰	۸۹	-----		

جدول (۲): تفاوت بین متغیر فرسودگی تحصیلی بر اساس میزان اضطراب بیماری کرونا به روش آزمون پیگیری توکی

گروه (I)	گروه‌های (J)	میانگین + انحراف معیار	تفاوت میانگین (I-J)	سطح معناداری
اضطراب کرونا بالا	اضطراب متوسط	۸/۷۲ + ۴۰/۹۳	۳/۹۳	۰/۱۴
	اضطراب کرونا پایین	۸/۱۴ + ۳۹/۵۰	۵/۳۶	۰/۰۲۸

نمودار (۱): اثر میزان اضطراب کرونا بر متغیر فرسودگی تحصیلی

همان گونه که در جدول (۱) مشاهده می‌شود تفاوت بین فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه دهم مقطع متوسطه دوم شهرستان ایذه را بر اساس میزان اضطراب بیماری کرونا زیاد، متوسط و کم ($f=۶۶/۳$ و $P=۰/۰۳۰$) که در سطح $p < ۰۵/۰$ معنادار است بنابراین فرضیه صفر (H_0) رد و فرضیه اول پژوهش (H_1) مورد تأیید قرار می‌گیرد. همان گونه که نتایج جدول (۲) آزمون پیگیری توکی نشان می‌دهد که میزان فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزانی که میزان بالایی اضطراب بیماری کرونا دارند بالاتر از دانش‌آموزانی که دارای اضطراب کرونا پایین هستند، اما تفاوت معناداری بین دانش‌آموزانی که دارای اضطراب کرونا بالا و متوسط و اضطراب کرونا پایین و متوسط وجود ندارد. این نتایج نشان می‌دهند که دانش‌آموزانی که میزان زیادی اضطراب کرونا دارند دارای بیشترین میزان فرسودگی تحصیلی و دانش‌آموزانی که میزان کمی اضطراب کرونا دارند ای دارای کمترین میزان فرسودگی تحصیلی هستند.

بحث و نتیجه گیری

همان گونه که در فصل چهارم مشاهده شد، نتایج تحلیل واریانس (ANOVA) نشان داد تفاوت بین فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه دهم مقطع متوسطه دوم شهرستان ایذه را بر اساس میزان اضطراب بیماری کرونا زیاد، متوسط و کم ($f=۳/۶۶$ و $P=۰/۰۳۰$) که در سطح $p < ۰/۰۵$ معنادار بود بنابراین فرضیه صفر (H_0) رد و فرضیه اول پژوهش (H_1) مورد تأیید قرار گرفت. نتایج به دست آمده از آزمون این فرضیه پژوهش با نتایج پژوهش‌های لطفی سعیدآباد و همکاران (۱۳۹۹)، رحمانی و همکاران (۱۳۹۹)، یانگ، چن و چن (۲۰۲۱)، ژوین و همکاران (۲۰۲۱)، کاستلو (۲۰۲۱) مشابه و هماهنگ است. همان گونه که نتایج آزمون این فرضیه نشان داد، اضطراب کرونا بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان اثر می‌گذارد. امروز در شرایط همه‌گیری کرونا و برقراری مقررات قرنطینه، مدرسه مجازی به معنای واقعی کلمه متولد شده است. پیش از این، دانش‌آموزان ضمن حضور در مدرسه و پس از آن در خانه، با مجموعه‌ای از عادات، زندگی تحصیلی خویش را تجربه می‌کرده‌اند. لیکن در شرایط قرنطینه، این عادات، با همان سازوکارها حضور در مدرسه عمل نمی‌کنند. در واقع، تغییرات جدیدی در

زندگی تحصیلی مجازی توسط دانش‌آموزان تجربه می‌شود. جدا از مسایل سخت افزاری و نرم افزاری فنی (مثل دسترسی به دستگاه تلفن همراه یا کارایی نرم افزارهای آموزشی مثل سامانه شاد و میزان تأثیرگذاری برنامه‌های آموزشی تلویزیونی)، در شرایط قرنطینه نیز، با فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان مواجه هستیم. فرسودگی در قالب یک سندرم خستگی هیجانی، فردیت زدایی و ناکارآمدی است که ناشی از استرس مزمن، گرانبیاری نقش، فشار و محدودیت زمانی و فقدان منابع لازم و حمایتی برای انجام دادن وظایف و تکالیف محوله درسی است (آقامیری، ۱۴۰۰). فرسودگی تحصیلی در محیط مدرسه و جامعه دانش‌آموزی، به داشتن حس بدبینانه و بی‌علاقگی نسبت به تکالیف محوله (فردیت‌زدایی)؛ احساس خستگی مفرط به دلیل تقاضاها و الزامات تحصیلی (خستگی هیجانی) و در نهایت احساس عدم شایستگی (ناکارآمدی) به عنوان یک مشکل فراگیر اشاره دارد (شوفلی و همکاران، ۲۰۱۲). سالما-آرو (۲۰۱۷) در نتایج پژوهش خود به روند رو به رشد فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان در مدارس ابتدایی و متوسطه اشاره کرده است (سالما - آرو، ۲۰۱۷). مطالعه‌ی لیندون هنینگ، الوامی، کریشنا، زنگ، یو و همکاران (۲۰۱۷) نشان داد فرسودگی تحصیلی بالا و کیفیت زندگی پایین با نمرات بالادر آزمون اضطراب و انگیزه‌ی پیشرفت، خودکارآمدی و نمرات آزمون پیشرفت تحصیلی پایین همبستگی دارد (لیندون هنینگ و همکاران، ۲۰۱۷).

منابع و مأخذ

1. آقامیری، نسیم السادات (۱۴۰۰). پیش‌بینی فرسودگی تحصیلی براساس عادت‌های تحصیلی با نقش میانجی خود ناتوان‌سازی در دانش‌آموزان در فرایند آموزش مجازی دوران کرونا. فصلنامه علمی-پژوهشی سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت، دوره ۵، شماره ۲.
2. خاکی، غلامرضا (۱۳۹۹). روش تحقیق. تهران: فوژان.
3. دلاور، علی (۱۴۰۰). روش تحقیق در روان شناسی و علوم تربیتی. ویراست پنجم. تهران: رشد.
4. رحمانی، رامین؛ سرگزی، ونوس، شیرزایی جلالی، مهدی و بابامیری، محمد (۱۳۹۹). بررسی اضطراب ناشی از کرونا و ارتباط آن با فرسودگی شغلی در کارکنان بیمارستان: مطالعه مقطعی در جنوب شرق ایران. مجله مهندسی بهداشت حرفه ای؛ ۷ (۴): ۶۹-۶۱.
5. علی‌پور، احمد؛ قدمی، ابوالفضل؛ علیپور، زهرا و عبدالله‌زاده، حسن (۱۳۹۹). اعتباریابی مقدماتی مقیاس اضطراب بیماری کرونا. نشریه علمی روانشناسی سلامت، سال هشتم، شماره چهارم (پیاپی ۲۳)، زمستان، ۸۶۲-۸۷۱.
6. لطفی سعیدآباد، شیدا؛ فردینی سفلی، سپیده و میکائیلی، نیلوفر (۱۳۹۹). بررسی نقش اضطراب کرونا بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی شهرستان اردبیل. اولین همایش ملی روان شناسی بالینی کودکان و نوجوانان، اردبیل، <https://civilica.com/doc/1193073>.
7. نعامی، عبدالرضا (۱۳۸۸). رابطه بین کیفیت تجارب یادگیری با فرسودگی تحصیلی دانشجویان کارشناسی ارشد، فصلنامه مطالعات روانشناختی، شماره ۳.
8. Bresó, E., Salanova, M., & Schaufeli, W.B. (2007). In search of the Third Dimension Of Burnout: Efficacy or Inefficacy?, *Applied Psychology: An International Review*, 56: 460-478
9. Camacho, A., Nadine, C., Sonia, Z., João, R., & Daniel, A. (2021). Anxiety and Social Support as Predictors of Student Academic Motivation During the Covid-19 Psychol., 24 May 2021 | <https://doi.org/10.3389/fpsyg.644338>.
10. Castillo, A.F. (2021). State-Anxiety and Academic Burnout Regarding University Access Selective Examinations in Spain During and After the Covid-19 Lockdown. *nt. Psychol.*, 27 January 2021 | <https://doi.org/10.3389/fpsyg>.

11. Doshmangir, L., Mahbub Ahari, A., Qolipour, K., Azami-Aghdash, S., Kalankesh, L., Doshmangir, P. (2020). East asia's strategies for effective response to COVID-19: lessons learned for Iran. *Manage Stratg Health Syst*; 4 (4) :370-375.
12. Gandhi, RT., Lynch, JB., & Del Rio, C. (2020). Mild or Moderate Covid-19. *The New England Journal of Medicine*. 383 (18) : 1757–1766.
13. Jacobs, S., & Dodd, D. (2003). Student burnout as a function of personality, social support and workload. *Journal of College Student Development*, 44 (3) , 291-303.
14. Lu, Y., Naiming, X., Baolei, W., & Xiaolei, W. (2019). On unified framework for nonlinear grey system models: an integro-differential equation perspective. arXiv:2109.03101v2 [stat.AP] 8 Sep 2021.
15. Lyndon, M.P., Henning, M.A., Alyami, H., Krishna, S., Zeng, I., Yu, T.C., & Hill, A.G. (2017). Burnout, quality of life, motivation, and academic achievement among medical students: A person-oriented approach. *Perspectives on Medical Education*, 6 (2) : 108-114.
16. Mauliya, I., Relianisa, R.Z., & Rokhyati, U. (2020). Lack of motivation factors creating poor academics performance in the context of graduate English department students. *Linguists: Journal Of Linguistics and Language Teaching*, 6 (2) , 73-85.
17. Pasion, R., Dias-Oliveira, E., Camacho, A., Morais, C., and Franco, R. C. (2020). Impact of Covid-19 on undergraduate business students: a longitudinal study on academic motivation, engagement, and attachment to university. *Account. Res. J.* [Epub ahead of print].
18. Ramzy, A., & May, T. (2020). Philippines Reports First Coronavirus Death Outside China. *The New York Times*. Archived from the original on 3 February 2020. Retrieved 4 February 2020.
19. Rudkjoebing, LA., Bungum, AB., Flachs, EM., Eller, NH., Borritz, M., & Aust, B. (2020). Work-related exposure to violence or threats and risk of mental disorders and symptoms: a systematic review and meta-analysis. *Scand J Work Environ Health*. 2020;46 (4) :339-49
20. Salmela-Aro, K. (2017). Dark and bright sides of thriving-school burnout and Engagement in the Finnish context. *European Journal of Developmental Psychology*, 14 (3) , 337-349.
21. UNESCO (2021). Covid-19 Educational Disruption and Response". Retrieved 24 May 2021. https://en.wikipedia.org/wiki/Impact_of_the_COVID-19_pandemic_on_education
22. Wang, CC., Prather, KA., Sznitman, J., Jimenez, JL., Lakdawala, SS., Tufekci, Z., & Marr, LC. (2021). "Airborne transmission of respiratory viruses". *Science*. 373 (6558). Bibcode: Sci 373.
23. Yang, C., Chen, A., Chen, Y. (2021). College students' stress and health in the Covid-19 pandemic: The role of academic workload, separation from school, and fears of contagion. *PLoS ONE* 16 (2) : e0246676.
24. Zaccoletti, S., Camacho, A., Correia, N., Aguiar, C., Mason, L., Alves, RA., & Daniel, JR. (2020). Parents' Perceptions of Student Academic Motivation During the Covid-19 Lockdown: A Cross-Country Comparison.
25. Zejun, H., Liangyi, J., Jinzi, H. (2021). Academic Burnout and Problematic Smartphone Use During the Covid-19 Pandemic: The Effects of Anxiety and Resilience. *Psychiatry*, 20 October 2021.
26. Zhang, Y., Gan, Y., & Cham, H. (2007). Perfectionism, academic burnout and engagement among Chinese college students: a structural equation modeling analysis. *Personal Individ Differ*;43:1529–1540.